

STRANICA

1455	Uredba o postupcima koji prethode sklapanju pravnih poslova raspolaganja pokretninama u vlasništvu Republike Hrvatske	28
1456	Odluka o donošenju Izmjena i dopuna Plana gospodarenja otpadom Republike Hrvatske za razdoblje od 2023. – 2028. godine	35
1457	Odluka o odobrenju istražnog prostora ugljikovodika »DR-03« druge istražne faze	38
1458	Odluka o davanju posebne upotrebe pomorskog dobra u svrhu izgradnje i korištenja podmorskog svjetlovodnog kabela Mali Lošinj – Novalja, na dijelu k.o. Mali Lošinj – Grad i dijelu k.o. Nova-lja	41
1459	Odluka o sudjelovanju Republike Hrvatske u 21. nadopuni sredstava Međunarodnog udruženja za razvoj	44
1460	Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o osnivanju Povjerenstva za praćenje provedbe Nacionalnog plana za uključivanja Roma, za razdoblje od 2021. do 2027. godine	44
1461	Pravilnik o stručnim zvanjima za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara te uvjetima i načinu njihova stjecanja	44
1462	Pravilnik o uvjetima za dobivanje dopuštenja za obavljanje poslova na zaštiti i očuvanju kulturnih dobara	55
1463	Pravilnik o postupku dostave, objave i načinu vođenja evidencije kolektivnih ugovora	59
1464	Pravilnik o obavljanju djelatnosti u svezi sa zapošljavanjem	60
1465	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provedbi mjere II.2 »Produktivna ulaganja u akvakulturu«	64
1466	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provedbi mjere IV.3. »Stavljanje na tržište proizvoda ribarstva i akvakulture«	66
1467	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o provedbi mjere IV.4. »Prerada proizvoda ribarstva i akvakulture«	67
1468	Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o postupku i mjerilima objave javnog poziva za provođenje komasacije te mjerilima za odabir određenog područja prema javnom pozivu	69
1469	Pravilnik o uvjetima za promet lijekovima na malo na daljinu putem Interneta	70
1470	Indeks potrošačkih cijena u lipnju 2025.	72
1471	Peti dodatak Kolektivnom ugovoru za radnike Hrvatskih voda	72
1472	Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-A-1093/2023 od 21. svibnja 2025.	73

HRVATSKI SABOR

1433

Na temelju članka 5. stavka 2. točke 1. Zakona o obrani (»Narodne novine«, br. 73/13., 75/15., 27/16., 110/17. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 30/18., 70/19. i 155/23.) Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske i uz suglasnost Predsjednika Republike Hrvatske na sjednici 15. srpnja 2025. donio je

STRATEGIJU

OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

1. UVOD

Strategija obrane Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Strategija obrane) temeljni je dokument na području obrane koji donosi Hrvatski sabor. Na temelju Zakona o obrani, Strategijom obrane dugoročno se uređuje angažiranje raspoloživih obrambenih resursa u odgovoru na sigurnosne izazove te se projiciraju osnove njihova budućeg razvoja.

Strategija obrane je okvir za izradu drugih akata strateškog planiranja na području obrane te za djelovanje nositelja obrambene funkcije.

Prva Strategija obrane donesena je 2002. godine, u vrijeme kada je Hrvatska tek deklarirala ambiciju za pristupanje euroatlantskim integracijama i stjecala iskustva suradnjom u okviru Partnerstva za mir Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora. Međutim, u protekla dva desetljeća došlo je do temeljitih promjena geopolitičkog i strateškog položaja Hrvatske, kao i do promjena niza sigurnosnih okolnosti koje uvjetuju rješenja na području obrane.

Nakon donošenja Strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske¹ oblikovana je konceptualna osnova za izradu i donošenje nove strategije obrane kao jedne od ključnih strategija na nacionalnoj razini. Ujedno aktualni geopolitički kontekst zahtijeva redefiniranje dugoročnih obrambenih prioriteta, uključujući povećanje ulaganja u obranu, razvoj strateških sposobnosti, jačanje domaće obrambene industrije i otpornosti države.

Konceptualizacija strateškog okvira za planiranje i razvoj obrambenih sposobnosti po svojoj je prirodi usmjerena na dugoročnu perspektivu kako u pogledu zahtjeva za funkcionalnošću sposobnosti, tako i u pogledu opsega financijskih resursa za njihov razvoj. Izgradnja obrambenih sposobnosti zahtjevan je i složen proces, a sposobnosti koje razvijamo trebaju potvrditi funkcionalnost u nadolazećem dugoročnom razdoblju.

Odluke koje se donose ovim procesom imaju dugoročan učinak na kvalitetu sposobnosti Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Oružane snage), a s time i na sigurnost i učinkovitost Oružanih snaga u provedbi njihovih zadaća.

Strategija obrane, kao temeljni dokument na području obrane i dugoročni akt strateškog planiranja, u potpori je strateškog cilja »Sigurnost za stabilan razvoj« odnosno prioritetnog područja »Jačanje obrambene sposobnosti Hrvatske vojske« utvrđenih Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine². Navedeni strateški cilj i prioritetno područje razrađuju se u devet strateških obrambenih ciljeva, dok se njihovi pokazatelji, rezultati, ishodi i učinci definiraju drugim strateškim dokumentima na području obrane u skladu sa Zakonom o obrani.

¹ »Narodne novine«, broj 73/17

² »Narodne novine«, broj 13/21

S obzirom na pripadnost Republike Hrvatske sustavu kolektivne obrane Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (u daljnjem tekstu: NATO) i sudjelovanje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije, Strategija obrane usklađena je sa strateškim dokumentima i sigurnosnim smjernicama obje organizacije³. Ta usklađenost posebno dolazi do izražaja kao odgovor na rusku agresiju na Ukrajinu iz 2022. godine, koja predstavlja najveću prijetnju sigurnosti europskoga kontinenta i izravnu ugrozu za NATO. U tom kontekstu, Strategija odražava prilagodbu NATO-a novim sigurnosnim okolnostima, kao i napore Europske unije da preuzme veću odgovornost za sigurnost Europe, što je istaknuto u *Bijeloj knjizi o europskoj obrani iz ožujka 2025.*⁴.

Strategija obrane odražava i novu europsku stvarnost u kojoj Europska unija, uz NATO, jača i svoje kapacitete za samostalno djelovanje te promiče stratešku autonomiju kao doprinos europskoj sigurnosti.

Izrazi koji se koriste u Strategiji obrane, a koji imaju rodno značenje, bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu, obuhvaćaju na jednak način muški i ženski rod.

2. STRATEŠKI KONTEKST

2.1. Globalno sigurnosno okruženje

Globalizacija, kao sveobuhvatan proces koji zahvaća gotovo sve društvene sfere, i dalje je jedan od ključnih pokretača promjena u međunarodnim odnosima, uključujući i sigurnosnu dimenziju. Iako donosi mnogobrojne razvojne prilike, istodobno otvara prostor djelovanjima koja negativno utječu na sigurnost – poput terorizma, kibernetičkih i hibridnih prijetnji, transnacionalnog organiziranog kriminala, ali i ugroza za okoliš i javno zdravlje, osobito pojavom i širenjem zaraznih bolesti.

Geopolitička situacija, kako u Europi tako i globalno, iznimno je složena i podložna brzim promjenama. Na nju utječu mnogi čimbenici, gospodarski pritisci, političke nestabilnosti, sigurnosne prijetnje i narušeni međunarodni odnosi. Promjene u globalnoj ravnoteži moći potiču redefiniranje strateških prioriteta, vanjsko-političkih ciljeva i ambicija niza država i sve češće geopolitička nadmetanja, što dodatno narušava multilateralizam i povećava rizik od sukoba.

Posebno je zabrinjavajuće agresivno djelovanje Ruske Federacije, kojoj je cilj da redefinira međunarodni poredak utemeljen na međunarodnim normama i vrati hladnoratovski koncept sfera utjecaja u kojemu je imala prvorazrednu ulogu. Uz to, intenzivno globalno nadmetanje mijenja temelje europskih i transatlantskih sigurnosno-obrambenih aranžmana i struktura. Sve veći fokus Sjedinjenih Američkih Država na indo-pacifičku regiju dovodi do jačanja očekivanja prema europskim članicama NATO-a da preuzmu veću odgovornost za zajedničku obranu. Za europske saveznice to znači značajnija ulaganja u obranu, jačanje europske obrambene industrije i dublju integraciju unutar obrambenog planiranja Europske unije. Time se istodobno jačaju i sposobnosti NATO-a i kapaciteti Europske unije za samostalno djelovanje u zaštiti svojih strateških interesa, čime se ujedno konkretizira i operacionalizira koncept strateške autonomije. Taj proces podrazumijeva i razvoj vlastitih obrambenih industrijskih kapaciteta, jačanje otpornosti kritičnih infrastruktura i smanjenje tehnološke ovisnosti o vanjskim akterima.

Snažniju svijest o potrebi ulaganja u obranu kod većine europskih zemalja potaknula je prijetnja širenja trenutačnog konvencionalnog ratnog sukoba iz Ukrajine na okolne države ili mogućnost izbijanja novih ratnih sukoba s Rusijom u tom dijelu Europe. Spoznaja o važnosti očuvanja ukrajinskog suvereniteta za europsku sigurnost i stabilnost međunarodnog poretka razlog je nastavka pružanja civilne i vojne pomoći Ukrajini, u skladu s interesima i mogućnostima pojedinih zemalja. Mnoge europske države stoga razmatraju ponovno uvođenje obveznog vojnog roka ili sličnih oblika vojnog osposobljavanja.

Jedan od najočitijih pokazatelja dubokih geopolitičkih promjena jest odluka Republike Finske i Kraljevine Švedske o pristupanju NATO-u. Istodobno, ruska agresija na Ukrajinu snažno je uzdrmala i druge aspekte europske sigurnosti – osobito u pogledu energetske ovisnosti o Rusiji, stabilnosti opskrbnih lanaca te instrumentalizacije migrantskih tokova u svijetu u sigurnosne svrhe. U tom kontekstu, treba posebno istaknuti ubrzani vojni razvoj Ruske Federacije, koja ulaže u opsežno i brzo naoružavanje kapacitetima koji u srednjoročnom i dugoročnom razdoblju predstavljaju ozbiljnu prijetnju sigurnosti Europske unije i cijelog kontinenta. Iako ekonomski znatno slabija od Europske unije i Sjedinjenih Američkih Država, Rusija raspolaže golemim energetske i rudnim resursima, što joj daje stratešku prednost – omogućuje pokretanje ratnoga gospodarstva i ublažava učinke međunarodnih sankcija.

Narušena stabilnost međunarodnog poretka utemeljenog na pravilima sve više otvara prostor nasilnom razrješavanju zamrznutih sukoba te potiče radikalne političke tranzicije u pojedinim državama, s visokim potencijalom destabilizacije – od slabljenja demokracije i vladavine prava, do izbijanja etničkih i vjerskih napetosti, pa čak i građanskih ratova.

S obzirom na visoku energetske ovisnost Europske unije, sigurna i stabilna opskrba energijom ključan je preduvjet za djelotvorno funkcioniranje obrambenih sustava, uključujući sposobnost provođenja vojnih operacija i kontinuirano djelovanje Oružanih snaga Republike Hrvatske. U tom kontekstu, energetska sigurnost je strateški prioritet i dio nacionalne i kolektivne obrambene spremnosti. Energetska sigurnost obuhvaća i osiguranje energetske izvora za funkcioniranje vojnog i civilnog sektora u kriznim uvjetima uz korištenje obnovljivih izvora energije i održivih rješenja. Povećanje ulaganja u vlastite energetske kapacitete, posebice u obnovljive izvore energije, dugoročno je važan smjer jačanja otpornosti obrambenog sektora.

Klimatske promjene, demografski trendovi, migracije stanovništva i ubrzani razvoj znanosti i tehnologije sve snažnije oblikuju globalnu dinamiku društvenih i sigurnosnih procesa, povećavajući rizik od novih sukoba i nestabilnosti. Globalni energetske trendovi, uključujući očekivani vrhunac proizvodnje nafte i plina, mogli bi u nadolazećem razdoblju potaknuti duboke geopolitičke promjene, narušiti postojeće međunarodne odnose te izazvati ekonomske i društvene nestabilnosti koje mogu imati posredne sigurnosne posljedice za Republiku Hrvatsku i njezino okruženje.

Klimatske promjene imat će osobit utjecaj na globalna sigurnosna kretanja, među ostalim, zbog povećanih migracijskih pritisaka prema Europi, osobito iz regija pogođenih sukobima, nestašicom vode i ekstremnim vremenskim uvjetima. U tom kontekstu, vodni resursi Republike Hrvatske, koji su u europskim okvirima iznadprosječni, stječu sve veću stratešku važnost.

Glavni opći sigurnosni rizici obuhvaćaju: nadmetanje država za resurse, moć i utjecaj; međudržavne, posredničke i građanske ratove koji mogu destabilizirati regije izvan neposrednog bojišta; propale države u neupravljanu područja; širenje nuklearnog, kemijskog i biološkog oružja; djelovanje ekstremističkih i terorističkih skupina,

³ Strateški koncept NATO-a (2022); Strateški kompas za snažniju sigurnost i obranu Europske unije (2022)

⁴ Bijela knjiga o europskoj obrani – Spremnost 2030., Bruxelles, 19. ožujka 2025.

paravojnih formacija te transnacionalnih kriminalnih mreža; klimatske promjene, pandemije, narušavanje bioraznolikosti i ekološke ravnoteže, nestašica resursa ključnih za preživljavanje, neravnoteže u demografskom razvoju te masovne i ilegalne migracije.

Sigurnosne prijetnje su procesi i događaji koji izazivaju izravne ili posredne štetne posljedice za državu i njezine temeljne vrijednosti. U suvremenom međunarodnom kontekstu, tipični oblici tih prijetnji uključuju oružanu agresiju, terorizam, obavještajno djelovanje te kibernetičke i druge oblike hibridnih napada.

S obzirom na identificirane aktere, čimbenike i procese koji oblikuju globalno sigurnosno okružje, realno je očekivati nastavak složenih i višedimenzionalnih prijetnji koje će otežavati rješavanje postojećih sukoba i stvarati nova krizna žarišta.

2.2. Regionalno i neposredno okružje

Hrvatska je u geopolitičkom smislu dio srednjoeuropskog, jugoistočnoeuropskog i mediteranskog prostora, što ujedno određuje ključne značajke njezina sigurnosnog okružja.

Europski prostor suočen je s mnogobrojnim i raznolikim sigurnosnim izazovima, a od veljače 2022. i s konvencionalnim ratom najvećih razmjera od završetka Drugoga svjetskog rata. Ključni izazovi u tom kontekstu uključuju sprječavanje širenja sukoba prema granicama NATO-a te očuvanje energetske i gospodarske stabilnosti europskih država.

Neposredno europsko okružje dodatno je opterećeno političkom nestabilnošću, građanskim i posredničkim ratovima, jednostranim vojnim intervencijama i terorizmom, koji zajedno s gospodarskim i klimatskim čimbenicima predstavljaju glavne pokretače ilegalnih migracija. Ti procesi bitno utječu na preoblikovanje političke i sigurnosne arhitekture Europe.

Zbog ubrzanog tehnološkog razvoja, sigurnosne prijetnje sve se više premještaju u hibridnu sferu, čime se brišu granice između rata i mira, otežava identifikacija izvora prijetnji te se umanjuje sposobnost pravodobnog i učinkovitog odgovora.

Neposredno okružje Hrvatske čine dvije skupine država koje se bitno razlikuju.

S jedne strane, to su politički i gospodarski stabilne države članice Europske unije i NATO-a s kojima Hrvatska razvija snažne savezničke i partnerske odnose.

S druge strane, prostor jugoistočne Europe obilježen je složenom političko-sigurnosnom dinamikom u kojem se pozitivni procesi euroatlantskih integracija isprepliću s trajnim izvorima nestabilnosti.

Neriješena međudržavna i međunacionalna pitanja, u kombinaciji s gospodarskom nestabilnošću, i dalje predstavljaju plodno tlo za društvene podjele, jačanje radikalizma, širenje transnacionalnog kriminala i porast ilegalnih migracija. Hibridne aktivnosti pojedinih državnih i nedržavnih aktera, nedosljednost u prihvatanju i provođenju europskih i euroatlantskih vrijednosti, kao i značajna ulaganja u vojne kapacitete pojedinih država dodatno povećavaju rizike za sigurnost regije.

Jugoistočno susjedstvo Hrvatske izloženo je sve intenzivnijem djelovanju globalnih i regionalnih sila koje, posredovanjem lokalnih aktera, nastoje proširiti svoj utjecaj, često na štetu pozitivnih rezultata procesa euroatlantskih integracija.

U tom kontekstu, Hrvatska nastavlja snažno podržavati euroatlantsku perspektivu država jugoistočne Europe, prepoznajući je kao ključni instrument za dugoročnu stabilizaciju, izgradnju otpornosti i sigurnosti u regiji.

Iako takvo sigurnosno okružje zahtijeva trajnu i koordiniranu pripravnost političkih i sigurnosnih struktura, u kratkoročnom i srednjoročnom razdoblju ne postoje izravne vojne prijetnje Republici Hrvatskoj zahvaljujući njezinu članstvu u NATO-u i Europskoj uniji odnosno strateškom položaju unutar sustava kolektivne sigurnosti.

2.3. Vojni čimbenik i perspektiva oružanih sukoba

Promjenjivo globalno i regionalno sigurnosno okružje zahtijeva kontinuirano povećanje ulaganja u obranu. Suvremeni vojni izazovi sve su složeniji i višedimenzionalniji s obzirom na ubrzan razvoj tehnologija u vojne svrhe, jačanje utjecaja nedržavnih aktera te širenje hibridnog djelovanja koje uključuje konvencionalne, obavještajne, subverzivne, informacijske i kibernetičke metode.

Ulaganja u istraživanje i razvoj izravno su povezana s unaprjeđivanjem naoružanja, vojne opreme i ukupnih obrambenih sposobnosti.

Inovativne i disruptivne tehnologije sve snažnije oblikuju način vođenja operacija i redefinišu vojne doktrine. Međutim, takve tehnologije zahtijevaju značajna financijska sredstva, što ograničava razvoj sposobnosti u državama s manjim gospodarskim kapacitetima. Istodobno, tehnologija postaje sredstvo globalnog nadmetanja za političku i vojnu moć.

Posebnu važnost ima razvoj umjetne inteligencije, koja donosi nove operativne mogućnosti, ali i izazove vezane uz njezinu pouzdanu i sigurnu primjenu. Dodatno, jačanje nacionalnih kapaciteta za istraživanje i razvoj na području obrane, uključujući suradnju obrambene industrije, akademske zajednice i start-up ekosustava, ključno je za očuvanje konkurentnosti i tehnološke neovisnosti.

Iskustva iz vojnih sukoba vođenih u posljednjem desetljeću upućuju na nastavak trenda inovacija na području vojne tehnologije i tehnike te provođenja operacija. Među opsežnim promjenama posebno se ističe napredak u uporabi i povećanje djelotvornosti precizno navođenih i hipersoničnih projektila, veća uporaba različitih tipova daljinski upravljanih besposadnih sustava u zraku, na kopnu i u moru širokog spektra namjene, od obavještajnog djelovanja, nadgledanja i izviđanja do borbene uporabe.

Razvoj umjetne inteligencije i kvantnog računalstva na području kriptiranih komunikacija te sposobnost procesuiranja velikih količina relevantnih podataka radi unaprjeđivanja brzine i kvalitete donošenja odluka poprima sve veću važnost. Posebna pozornost stoga se usmjerava na hibridno ratovanje te konvencionalno i nekonvencionalno djelovanje, osobito u kibernetičkoj domeni.

Oslonjenost gotovo svih modernih tehnologija, uključujući i onih korištenih za vojne sposobnosti, na kibernetičku domenu otvorio je novi prostor nadmetanja koji zamagluje fizičke granice suverenosti, kao i granice mira i konflikta. To zahtijeva iznimne napore u praćenju ubrzanog napretka, korištenju prilika i u kontinuiranoj zaštiti od ranjivosti novih tehnologija u kibernetičkom prostoru. Tehnološki razvoj u ovoj domeni omogućio je i razvoj tehnologije u svemiru što postavlja nove izazove u nadmetanju i razvoju obrambenih sposobnosti. Nedavno uspostavljanje kibernetičke i svemirske domene kao vojnih operativnih domena u NATO-u, uz kopno, zrak i more, najbolji je pokazatelj opsega ovih izazova.

Navedeno postavlja zahtjeve za integriranim odvrćanjem i obranom u kontekstu svih operativnih domena, cjelokupnog teritorija, kako u miru tako i u kriznim i konfliktnim okolnostima, uz koherentno korištenje vojnih i nevojnih instrumenata moći. U tom kontekstu, razvoj sposobnosti dvojne namjene pridonosi daljnjoj integraciji obrambenog i civilnog planiranja.

Svaki značajniji rast globalnih vojnih troškova i posljedično rast vojne moći pojedinih država dovodi do promjena vojne ravnoteže na regionalnoj i globalnoj razini te može potaknuti utrku u naoružanju i zaoštavanje odnosa među suprotstavljenim stranama. Stoga povijesno iskustvo i aktualno stanje međunarodnoga okružja potvrđuju rizik od nastanka oružanih sukoba.

2.4. Međunarodni sigurnosni i obrambeni aranžmani i mehanizmi

Ključni čimbenici mira i stabilnosti na globalnoj i europskoj razini u predstojećem dugoročnom razdoblju i dalje će biti Ujedinjeni narodi, NATO, Europska unija i Organizacija za europsku sigurnost i suradnju (u daljnjem tekstu: OESS). Uz njih važnu ulogu imaju regionalne organizacije, forumi i inicijative.

Ujedinjeni narodi su međunarodni globalni čimbenik koji značajno pridonosi očuvanju i promicanju globalnog mira i sigurnosti putem Vijeća sigurnosti, mirovnih misija i međunarodnih konvencija.

Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda, kao jedini globalni forum za pitanja mira i sigurnosti, ima na raspolaganju različite mjere nevojne i vojne prirode, uključujući ovlasti za nametanje mira i kažnjavanje agresora. Konvencije Ujedinjenih naroda za područje sigurnosti, obrane, oružanih snaga i naoružanja te uspostavljeni mehanizmi izvješćivanja pridonose transparentnosti i izgradnji međusobnog povjerenja, ograničavanju razvijanja i uporabe oružja kojim se nanose ljudske patnje te promociji humanog postupanja za vrijeme vojnih sukoba. Unatoč važnoj ulozi u očuvanju i izgradnji mira, rezultati djelovanja Ujedinjenih naroda često ovise o stupnju ujednačenosti razumijevanja njegovih članica o kriznim situacijama, što je vidljivo i u kontekstu aktualnog rata u Ukrajini. Naime, model odlučivanja u Vijeću sigurnosti Ujedinjenih naroda ne jamči državama koje mogu biti izložene oružanoj agresiji pouzdanu i učinkovitu zaštitu u svim situacijama.

NATO ostaje jamac transatlantske sigurnosti i snažan oslonac saveznicama u suočavanju s neizvjesnostima i nadolazećim izazovima. Tri temeljne zadaće u sklopu Strateškog koncepta NATO-a su kolektivna obrana, prevencija i upravljanje krizama te kooperativna sigurnost.

Sustav kolektivne obrane omogućuje saveznicama učinkovito odvrćanje i puni spektar sposobnosti za nuklearnu, konvencionalnu i raketnu obranu na cjelokupnom euroatlantskom prostoru. U svjetlu promjenjivih geostrateških okolnosti, osobito na istočnim granicama Saveza, izrađena je nova Vojna strategija, prva nakon završetka Hladnog rata. Slijedom toga, Konceptom za odvrćanje i obranu euroatlantskog prostora redefiniran je Saveznički postav odvrćanja i obrane, kroz uspostavu novog Modela NATO-ovih snaga, izradu novih vojnih planova te uvođenje novih procesa upravljanja. Na temelju nove Vojne strategije izrađen je i Koncept razvoja sposobnosti ratovanja koji dugoročno promatra utjecaj razvoja tehnoloških trendova na sposobnost ratovanja.

Na razini strateške konceptualizacije završen je opsežan proces preispitivanja uloge NATO-a do 2030. godine, nakon kojeg je usvojen novi Strateški koncept.

Analize upućuju na to da se NATO treba prilagoditi kako bi bio sposoban suočiti se sa sve zahtjevnijim strateškim okruženjem obilježenim novom geopolitičkom realnošću strateškog nadmetanja, neprijateljskim djelovanjem Ruske Federacije, usponom Kine i rastućom ulogom inovativnih i disruptivnih tehnologija te se istodobno nositi s ostalim prijetnjama i izazovima. Savez treba očuvati koheziju i kredibilitet, osobito u kontekstu promjena u globalnom poretku koje stavljaju na kušnju međusobno povjerenje i solidarnost.

Saveznički mehanizam upravljanja u krizama obuhvaća razvijanje i učinkovito angažiranje sposobnosti upravljanja svim tipovima kriza, na teritoriju država članica NATO-a ili u neposrednom i širem okružju, uključujući aktiviranje kolektivne obrane. Posebna pozornost usmjerena je na jačanje otpornosti države i društva primjenom sveobuhvatnog nacionalnog pristupa, uključujući većom integracijom civilnog planiranja u obrambeno planiranje za stanje mira, krize i konflikta.

Najvažniji mehanizmi kooperativne sigurnosti su dijalog i suradnja s partnerskim zemljama i organizacijama te koordinirano uključivanje saveznica u nadzor naoružanja na temelju međunarodnih ugovora. Održavanje čvrstih transatlantskih odnosa uz veću odgovornost europskih saveznica za vlastitu sigurnost ostaje važan preduvjet stabilnosti i vjerodostojnosti Saveza.

Europska unija, zahvaljujući širokom rasponu civilnih i vojnih alata i instrumenata kojima raspolaže te njihovu sinergijskom učinku za odgovor na krize, prijetnje i izazove, ima važnu ulogu u očuvanju stabilnosti i sigurnosti europskog prostora. U skladu s odredbama Lisabonskog ugovora o sigurnosti i obrani, državama članicama omogućuje se oslanjanje na uzajamnu pomoć u slučaju oružane agresije⁵ te na solidarnost u slučaju terorističkih napada ili katastrofa⁶.

Radi daljnjeg jačanja Zajedničke vanjske i sigurnosne politike Europske unije na području sigurnosti i obrane započete su aktivnosti ponovne razrade razine ambicija i unaprjeđivanja mehanizama razvoja sposobnosti.

U Strateškom kompasu usvojenom 2022. godine dane su strateške i političke smjernice za djelovanje i razvoj Europske unije na području obrane u idućih pet do deset godina. Pri tome su uzete u obzir aktualne geostrateške okolnosti i izazovi. Najznačajnije smjernice Strateškog kompasa odnose se na uspostavu snaga za brzi razmještaj, jačanje otpornosti država članica, povećanje obrambenih izdvajanja, izgradnju strateških obrambenih sposobnosti u svim domenama i smanjivanje tehnoloških ovisnosti te na jačanje suradnje sa strateškim partnerima, posebno s NATO-om i Sjedinjenim Američkim Državama.

U tom kontekstu, jačanje strateške autonomije Europske unije postaje nužno kako bi Unija bila u stanju samostalno i vjerodostojno reagirati na sigurnosne prijetnje koje izravno utječu na europski kontinent, uključujući i situacije kada transatlantski konsenzus izostane ili je otežan. Strateška autonomija ne podrazumijeva udaljšavanje od NATO-a, već osnaživanje europskog stupa unutar Saveza, povećanje otpornosti država članica i sposobnosti da se europska sigurnost zaštiti i bez isključive ovisnosti o vanjskim akterima. Riječ je o političkoj i operativnoj zrelosti Unije, kojom se podupire dugoročna stabilnost europskog kontinenta, jača unutarnja kohezija i pridonosi globalnoj sigurnosti, pri čemu se obrambena politika i dalje temelji na načelu suverenosti država članica.

Ključni trenutak za snaženje europske obrane prepoznat je u novom obrambenom paketu Europske komisije iz ožujka 2025. kojim se izlažu opcije premošćivanja identificiranih nedostajućih obrambenih sposobnosti te dodatni financijski instrumenti za poticanje snažnog rasta ulaganja u obrambene sposobnosti.

Vizija tih nastojanja sadržana je u Bijeloj knjizi o europskoj obrani kojom se predlaže novi pristup obrani i potrebi za ulaganjima. Njome su predstavljena rješenja na tri glavna područja djelovanja: uklanjanje kritičnih nedostataka u sposobnostima i izgradnja snažne obrambene industrijske baze, produbljivanje zajedničkog obrambenog tržišta te unaprjeđenje europske spremnosti za najgore scenarije.

⁵ Članak 42.7. Ugovora o Europskoj uniji

⁶ Članak 222. Ugovora o funkcioniranju Europske unije

Odluke temeljene na tim prijedlozima bit će usmjerene na dodanu vrijednost zajedničkih obrambenih napora uz zadržavanje obrambene politike kao nacionalne nadležnosti.

Europska komisija identificirala je deset kritičnih tehnoloških područja⁷ ključnih za održavanje konkurentnosti, otpornosti i strateške autonomije. U sigurnosnom i obrambenom kontekstu prepoznata su četiri tehnološka područja u vidu naprednih poluvodiča, umjetne inteligencije, kvantnog računalstva i biotehnologije koja će imati veliki utjecaj na vođenje vojnih operacija te izgradnju obrambenih sposobnosti, posebno u vidu jačanja situacijske svjesnosti, donošenja odluka, jačanja otpornosti i izgradnje inovativnih oružnih sustava.

Bez obzira na trenutačno narušenu europsku sigurnosnu arhitekturu, OESS zbog geografskog obuhvata zemalja članica i širokog koncepta sigurnosti, dugoročno ostaje nezamjenjiv sigurnosni čimbenik na europskom i širem euroatlantskom prostoru. Sigurnosni mehanizmi OESS-a su važan doprinos izgradnji povjerenja i sigurnosti te upravljanju krizama općenito.

Suradnja u okviru regionalnih organizacija, inicijativa i foruma dodatno pridonosi izgradnji povjerenja i poboljšanju sigurnosne situacije na području Mediterana te srednje i jugoistočne Europe. Pri tome je postignut zamjetan napredak, ponajprije putem Američko-jadranske povelje, Srednjoeuropske obrambene suradnje i Centra za sigurnosnu suradnju RACVIAC.

3. STRATEŠKI OBRAMBENI KONCEPT

U Strategiji obrane, u okviru analize sigurnosnih izazova, rizika i prijetnji, razmatraju se mogućnosti i posljedice izbijanja oružanog sukoba na globalnoj i regionalnoj razini te u neposrednom okružju Hrvatske. Ostali sigurnosni rizici i prijetnje obuhvaćeni su Strategijom obrane u onoj mjeri u kojoj podrazumijevaju potrebu angažiranja obrambenih resursa kao sastavnice sustava domovinske sigurnosti. To se osobito odnosi na događaje i okolnosti koje ugrožavaju nacionalnu sigurnost, zdravlje i život građana, ozbiljno narušavaju okoliš ili uzrokuju znatnu gospodarsku štetu. U tom kontekstu nastaviti će se jačati civilno-vojna suradnja usmjerena na povećanje otpornosti države i društva – kroz osiguravanje kontinuiteta državne vlasti i ključnih javnih usluga, zaštitu kritične infrastrukture, sigurnost opskrbe energijom te razvoj novih modela uključivanja građana, ročnika i civilnog sektora u jačanje ukupne otpornosti.

Pristup konceptualizaciji djelovanja na području obrane temelji se na postavljanju i deklariranju strateških ciljeva te artikuliranju i analizi implikacija planskih scenarija. Takav pristup omogućuje konceptualno oblikovanje angažiranja obrambenih resursa u funkciji obrane i njezina budućeg razvoja.

3.1. Strateški obrambeni ciljevi

Republika Hrvatska razvijat će institucije u skladu sa sociokulturnim identitetom modernoga hrvatskog društva, a profesionalna etika pripadnika Oružanih snaga temeljit će se na Ustavu Republike Hrvatske i zakonu, domoljublju te na iskustvima iz Domovinskoga rata.

Strateški obrambeni ciljevi Hrvatske izražavaju razinu ambicije i ciljano stanje prema kojem su usmjerena nastojanja nositelja obrambene funkcije.

Strateški obrambeni ciljevi su:

1. izgraditi snažnu i učinkovitu obranu Republike Hrvatske
2. održavati i unaprjeđivati sposobnosti Oružanih snaga za učinkovito odvracanje, zaštitu suvereniteta i neovisnosti te obranu teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske, uključujući odgovor na hibridne, kibernetičke i informacijske prijetnje, kao i pružanje potpore civilnim institucijama i stanovništvu u kriznim i izvanrednim situacijama
3. odvratiti oružanu agresiju i druge oblike prijetnji nacionalnim vrijednostima i interesima – samostalno, koordiniranom aktivnošću u okviru sustava kolektivne obrane NATO-a te suradnjom s državama članicama Europske unije u sklopu Zajedničke sigurnosne i obrambene politike. Uz to, cilj je jačati sposobnosti Oružanih snaga za nadzor i zaštitu suvereniteta Republike Hrvatske u suradnji s nadležnim državnim tijelima i saveznicima, kao i razvijati nacionalne kapacitete za rano upozoravanje, strateško predviđanje i upravljanje krizama
4. učinkovito i koherentno se suprotstaviti protivničkim snagama u slučaju oružane agresije na teritorij Republike Hrvatske, uporabom vojnih i nevojnih nacionalnih instrumenata moći i u koordinaciji sa savezničkim snagama u okviru NATO-a i Europske unije
5. proaktivno pridonositi jačanju sposobnosti, kohezije i relevantnosti NATO-a i Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije, uključujući izgradnju snažnijeg europskog stupa unutar Saveza te promicanje strateške autonomije Europske unije, kao izraza veće europske odgovornosti za vlastitu sigurnost, u potpunosti komplementarnosti s NATO-om kao temeljem kolektivne obrane. Hrvatska će u tome sudjelovati kao pouzdana i konstruktivna saveznica kontinuiranim razvojem vlastitih obrambenih sposobnosti
6. sudjelovati u izgradnji međunarodnoga sigurnosnog poretka, mira, stabilnosti, sigurnosti i povjerenja u međunarodnoj zajednici
7. razvijati sposobnosti policije, vatrogastva, civilne zaštite, pravnih osoba od posebnog značaja za obranu te ostalih sastavnica sustava domovinske sigurnosti za djelovanje u ratnim uvjetima – kao doprinos civilnog resora jačanju sveukupne otpornosti društva radi osiguranja koordiniranog, racionalnog i učinkovitog odgovora na različite sigurnosne rizike i prijetnje, uz daljnje unaprjeđenje civilno-vojne suradnje i sustava upravljanja krizama na nacionalnoj i lokalnoj razini
8. ulagati u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije na području obrane i sigurnosti radi potpore razvoju i jačanju sposobnosti Oružanih snaga, s naglaskom na nove i disruptivne tehnologije, uključujući umjetnu inteligenciju, autonomne sustave i kibernetičku obranu
9. politikom opremanja i modernizacije Oružanih snaga poticati i podupirati razvoj nacionalne obrambene industrije kao čimbenika jačanja otpornosti društva i njegova gospodarskog razvoja te podupirati njihovo uključivanje u multinacionalne projekte NATO-a i Europske unije radi jačanja i razvoja potrebnih sposobnosti s posebnim naglaskom na jačanje strateških industrijskih kapaciteta i smanjivanje tehnološke ovisnosti o vanjskim izvorima.

3.2. Strategijske opcije odgovora Republike Hrvatske na sigurnosne prijetnje

U okolnostima širokog spektra evoluirajućih prijetnji, temeljni izazov strateškom planiranju obrane je identificiranje racionalnoga koncepta djelovanja i opsega sposobnosti potrebnih za odgovor na agresivne postupke protivnika. Važan metodološki postupak u ta-

⁷ Preporuka Komisije (EU) 2023/2113 od 3. listopada 2023. o područjima tehnologija kritičnih za gospodarsku sigurnost EU-a za daljnju procjenu rizika s državama članicama

kvom nastojanju je identificiranje scenarija potencijalno mogućih događanja s kojima se mogu suočiti država i društvo. Svrha planskih scenarija je svim nositeljima obrambene funkcije predstaviti zajedničke slike prijetnji suverenitetu, neovisnosti i teritorijalnom integritetu Republike Hrvatske, na temelju kojih se mogu sagledati zahtjevi za odgovorom u različitim situacijama te sposobnostima i razinom spremnosti koje to trebaju omogućiti.

Za postavljanje strateškog koncepta obrane od oružane agresije identificirana su dva relevantna i analizirana temeljna scenarija: obrana teritorija i sudjelovanje u obrani savezničkog teritorija, pri čemu je scenarij obrane hrvatskog teritorija detaljno analiziran u varijantama samostalne obrane i integrirane obrane sa savezničkim snagama.

Na temelju tih scenarija te procjene trenutačnih i predvidljivih okolnosti iz neposrednoga i širega sigurnosnog okružja Hrvatske, dodatno su identificirani opći planski scenariji za koje je potrebno planirati poduzimanje obrambenih mjera i aktivnosti. Navedeni scenariji i zahtjevi za postupanjem i sposobnostima detaljno se razrađuju Planom obrane Republike Hrvatske.

Sagledavanjem elemenata i implikacija utvrđenih scenarija, planovima na području obrane potrebno je identificirati niz funkcija koje moraju biti ispunjene u obliku koordiniranih i brzih odgovora na događaje na različitim područjima društvenog djelovanja te utvrditi precizne zahtjeve za sposobnostima i odgovarajuća organizacijska te doktrinarna rješenja. Iako primarno definirani radi potpore konceptualnim i planskim rješenjima, scenariji su zajednička osnova za oblikovanje i provedbu obuke i vježbi iz programa obrambenih priprema.

U skladu s time, potrebno je kontinuirano razvijati nacionalne sposobnosti za situacijsku svijest, obrambeno planiranje i predviđanje kriza, uz integraciju civilne i vojne komponente te sposobnosti za brz odgovor na prijetnje višestrukoga karaktera.

3.3. Koncept obrane Republike Hrvatske od oružane agresije

Kao članica NATO-a, Hrvatska je dio savezničkog sustava kolektivne obrane s pravima i obvezama koje iz toga proizlaze.

Sustav kolektivne obrane temelji se na obvezi svih članica NATO-a da u slučaju oružane agresije na bilo koju od njih brane teritorij napadnute saveznice zajedničkim, združenim borbenim djelovanjem oružanih snaga.

Uz to, članstvo u NATO-u podrazumijeva druge solidarne oblike potpore državama članicama putem sigurnosnih konzultacija u slučaju bilo kojeg oblika prijetnji, mogućnosti aktiviranja savezničkog sustava odgovora te pomoći u slučaju terorističkog, kibernetičkog i hibridnog napada odnosno u slučaju prirodnih ili ljudskom djelatnošću uzrokovanih velikih nesreća i katastrofa.

NATO-ov sustav kolektivne obrane i jačanje savezničkih obrambenih sposobnosti je pouzdana investicija u našu vlastitu sigurnost. Snaga NATO-a, koju na jednoj strani čine saveznička solidarnost i kohezija a na drugoj relevantne obrambene sposobnosti, najbolje su jamstvo mira i sigurnosti za sve njegove članice.

Istodobno, uloga Europske unije u obrambenoj suradnji sve je izraženija, pa je Hrvatska obvezna kontinuirano jačati i vlastite strateške kapacitete kako bi pridonijela kolektivnoj sigurnosti, ali i bila sposobna za samostalno djelovanje u situacijama koje ne uključuju NATO-ov angažman.

Nacionalni sustav obrane čine sljedeći mehanizmi i postupci:

- izgradnja respektabilnih nacionalnih obrambenih sposobnosti za samostalno djelovanje i u suradnji sa saveznicima

- doprinos razvoju savezničkih obrambenih sposobnosti te provedba na savezničkoj i nacionalnoj razini, mjera i postupaka odvajanja od oružane agresije i drugih prijetnji vojne prirode

- pravodobno iniciranje aktiviranja NATO-ova sustava odgovora

- otpornost civilnih nositelja i drugih sudionika obrambenih priprema, koja pridonosi uspješnom i učinkovitom izvršavanju obrambenih zadaća Oružanih snaga.

Hrvatska je normativno prepoznala mehanizme, mjere i procese NATO-ova sustava odgovora, čije pravodobno aktiviranje i provedba sadrži značajan obrambeni potencijal i može poslužiti kao katalizator za preusmjerenje tijeka krize prema smanjivanju napetosti.

NATO-ov sustav odgovora omogućuje pravodobno i postupno angažiranje svih raspoloživih snaga i resursa u odgovoru na najrazličitije krize, uključujući potencijalne oružane sukobe koji mogu nanijeti štetu sigurnosti NATO-a ili pojedinih zemalja članica. Hrvatska se kontinuirano priprema za mogućnost provedbe mehanizama i mjera NATO-ova sustava odgovora te ih usklađuje s nacionalnim zakonodavstvom i procedurama.

Iskustva iz suvremenih sukoba upućuju na pretpostavku da bi moguće agresivno djelovanje protiv Hrvatske bilo složeno, odnosno da bi oružana agresija kao temeljni oblik primjene nasilja vjerojatno bila popraćena hibridnim djelovanjima, posebice agresivnom propagandom i kibernetičkim napadima. Pri tome različiti oblici hibridnih napada mogu prethoditi i biti komponenta ukupnih agresivnih djelovanja. U tom kontekstu i radi učinkovite obrane potrebno je dalje jačati sinergiju i otpornost svih sastavnica sustava domovinske sigurnosti i društva.

Kompleksnost prirode prijetnje zahtijeva složeni odgovor.

Država koja je vojno napadnuta mora moći angažirati sve raspoložive potencijale u funkciji obrane. Stoga se nacionalna razina obrane temelji na konceptu integrirane obrane, koji u primarnoj podjeli obuhvaća vojnu i civilnu komponentu.

Vojna komponenta nacionalne obrane obuhvaća izgradnju, pripremu, obrambene postupke i djelovanje Oružanih snaga i strateško zapovijedanje.

Najvažnije sastavnice civilne komponente obrane su:

- političko-upravljačka funkcija usmjerena na osiguranje kontinuiteta državne vlasti

- diplomatske aktivnosti

- sigurnosno-obavještajna potpora strateškom odlučivanju, upravljanju i zapovijedanju Oružanim snagama

- strateško komuniciranje te informativno, psihološko i propagandno djelovanje usmjereno na izgradnju otpornosti

- izgradnja otpornosti društva na području osiguranja ključnih javnih usluga i opskrbenih lanaca, zaštite kritične infrastrukture te zaštite i spašavanja stanovništva i materijalnih dobara

- gospodarska djelatnost kojom se osiguravaju temeljni uvjeti za funkcioniranje obrambenih snaga i države u cjelini

- kibernetička obrana usmjerena na održavanje i jačanje otpornosti informacijsko-komunikacijskih sustava te na odbijanje i saniranje posljedica kibernetičkih napada.

Radi stavljanja navedenih i drugih potencijala u funkciju obrane, potrebno je kontinuirano provoditi obrambene pripreme civilnih nositelja i sudionika. Pripreme Oružanih snaga za vođenje borbenih operacija osiguravaju se sveukupnim mirnodopskim aktivnostima djelatnog i pričuvnog sastava, pripremanja za provedbu mobilizacije i mobilizacijskog razvoja, izradom i provedbom Plana uporabe Oružanih snaga.

nih snaga Republike Hrvatske i planova pripravnosti te planiranjem i provedbom obrambenih postupaka koji prethode njihovoj uporabi.

Civilni nositelji obrambene funkcije i obrambenih priprema osiguravaju materijalno zbrinjavanje i potporu Oružanim snagama za uspješnu provedbu obrambenih operacija te, uz jednake uvjete, potporu Hrvatske kao zemlje domaćina savezničkim snagama. Civilni nositelji obrambenih priprema u miru provode odgovarajuće aktivnosti za djelovanje u stanju neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju.

Planom obrane Republike Hrvatske Vlada Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vlada) utvrđuje obveze i koordinira pripremu i provedbu obrambenih mjera. Uz to, Vlada i Predsjednik Republike Hrvatske imaju ključnu odgovornost za pravodobno donošenje strateških odluka, organizaciju i usmjeravanje svih sastavnica obrambenog sustava, kao i za aktivaciju nacionalnih i savezničkih sigurnosnih mehanizama u slučaju prijetnji u skladu s Ustavom Republike Hrvatske i zakonom. Nositelji i sudionici obrambenih priprema svojim planovima djelovanja razrađuju postupke i aktivnosti u funkciji učinkovitog funkcioniranja u uvjetima stanja neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske ili ratnog stanja te, vezano uz to, provode organizacijske i materijalne pripreme. S obzirom na to da bi se moguće djelovanje protiv Republike Hrvatske najvjerojatnije odvijalo po određenoj skali eskalacije, potrebno je razvijati sposobnosti koje u fazi izražene prijetnje agresijom već omogućuju provođenje mjera kojima se država i društvo transformiraju u postav za obranu odnosno povećavaju spremnost za organizirano i učinkovito suprotstavljanje eventualnom napadaču.

Pritom je naglasak na osiguranju uvjeta za kontinuirano funkcioniranje svih tijela državne vlasti sveobuhvatnim jačanjem otpornosti, pripravnosti i spremnosti Oružanih snaga, sigurnosno-obavještajnog sustava, policije, civilne zaštite, vatrogastva i tijela nadležnih za kibernetičku obranu, aktiviranju kapaciteta i mehanizama potpore zemlje domaćina savezničkim snagama, aktiviranju odgovarajućih mehanizama u Europskoj uniji te poduzimanju obrambenih postupaka kojim se Oružanim snagama omogućuju uvjeti za obrambeno djelovanje.

Različitost scenarija mogućih oružanih sukoba nameće Hrvatskoj imperativ održavanja i razvijanja obrambenih sposobnosti za provedbu intenzivnih modernih operacija obrane vlastitog teritorija.

Budući da prijetnja oružanom agresijom može nastupiti u bitno različitim strateškim okolnostima, Oružane snage trebaju biti sposobne provesti brzi borbeni razvoj i mobilizaciju te onemogućiti prodor agresorskih snaga na nacionalni teritorij.

Dolazak u pomoć savezničkih snaga podrazumijeva njihovo raspoređivanje na nacionalnom teritoriju, provedbu borbenih operacija u suradnji s nacionalnim snagama te drugu odgovarajuću potporu u skladu s međunarodnim ugovorima.

Odluku o pokretanju zahtjeva za aktiviranje i primjenu članka 5. Sjevernoatlantskog ugovora te pozivanju u pomoć u obrani savezničkih snaga donosi Hrvatski sabor.

Predsjednik Republike Hrvatske, u svojstvu vrhovnog zapovjednika Oružanih snaga, upućuje zahtjev za pomoć te dodjeljuje ovlasti nadležnom NATO-ovom zapovjedništvu za vođenje operacija na teritoriju Hrvatske. Predsjednik Republike Hrvatske može, ovisno o vojno-strateškim okolnostima, na nadležno zapovjedništvo NATO-a prenijeti ovlasti zapovijedanja nad dijelom Oružanih snaga angažiranim u združenim borbenim operacijama. Predsjednik Republike Hrvatske uređuje područja odgovornosti snaga pod NATO-ovim zapovjedništvom u odnosu na snage pod nacionalnim zapovijedanjem.

Različitost scenarija prijetnji upućuje na mogućnost da u okolnostima oružane agresije na Republiku Hrvatsku, pojedini dijelovi Oružanih snaga mogu biti u nekoj od misija ili operacija NATO-a, Europske unije ili Ujedinjenih naroda. U takvoj situaciji pripadnici Oružanih snaga uključuju se u obranu hrvatskog teritorija.

U sveukupnom sigurnosnom postavu, Hrvatska u punoj mjeri uzima u obzir i strateško usmjerenje Europske unije, komplementarno NATO-u, o preuzimanju veće odgovornosti za sigurnost Europe, kao i mogućnost oslanjanja na uzajamnu pomoć država članica Europske unije u slučaju oružane agresije odnosno na solidarnost u slučaju terorističkih napada, prirodne nepogode ili nesreće izazvane ljudskim djelovanjem.

U svim tim okolnostima, Vlada ima odlučujuću ulogu u pokretanju, usmjeravanju i provedbi nacionalnih i savezničkih mehanizama zaštite, osobito putem strateškog planiranja, donošenja odluka i koordinacije svih nadležnih državnih tijela. Potrebno je razvijati i vlastite strateške industrijske kapacitete, posebice na području tehnologija ključnih za nacionalnu sigurnost, kako bi se osigurala veća otpornost na dugotrajne krize i smanjila ovisnost o vanjskim dobavljačima u kriznim uvjetima.

4. OBRAMBENA POLITIKA

Kao odgovorna članica međunarodne zajednice, Hrvatska će nastaviti pridonositi miru, stabilnosti i sigurnosti na regionalnom, europskom i širem međunarodnom prostoru. Pri tome će se zalagati za rješavanje uzroka nestabilnosti i sukoba na mjestu njihova nastanka te za dosljedno poštovanje međunarodnog prava i međunarodnog humanitarnog prava, a svoje će djelovanje provoditi u okvirima nacionalnog zakonodavstva i obveza preuzetih na međunarodnom planu.

Za Hrvatsku je od ključne važnosti stabilnost i sigurnost jugoistočnog susjedstva, uz nužno zadržavanje aktivne prisutnosti međunarodne zajednice kao pokretača pozitivnih promjena. U tom kontekstu, kao najvažniji čimbenik pozitivnih i dugoročno održivih sigurnosnih rješenja na tom prostoru, Hrvatska prepoznaje procese euroatlantskih integracija.

Perspektiva i uključivanje zemalja iz jugoistočne Europe u NATO i Europsku uniju znatno su utjecali na širenje zone stabilnosti i sigurnosti Republike Hrvatske te će se ona nastaviti zalagati za politiku proširenja, naglašavajući važnost provedbe reformi i uspostavljenih kriterija.

Nadležnosti za utvrđivanje i provedbu obrambene politike u Republici Hrvatskoj utvrđene su Ustavom Republike Hrvatske i Zakonom o obrani. Obrambena politika, kao sveukupni smjer i sadržaj djelovanja tijela državne vlasti na području obrane, u nadležnosti je Hrvatskog sabora, Predsjednika Republike Hrvatske, Vlade i ministra obrane.

U okvirima nadležnosti Hrvatskog sabora, Strategijom obrane utvrđuju se smjernice za odlučivanje i postupanje na četiri ključna tematska područja obrambene politike: razvoj i održavanje snažne i aktivne obrane, djelovanje u sklopu NATO-a, djelovanje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije te djelovanje u okviru Ujedinjenih naroda i OESS-a.

4.1. Razvoj i održavanje snažne i učinkovite obrane

U sve složenijim okolnostima vojnih i nevojnih izazova na području sigurnosti u kojima je svaki društveni, gospodarski ili vojni resurs ranjiv, naglašena je potreba za povećanjem otpornosti države i društva. Koncept otpornosti uključuje uspostavljanje i održavanje vojnih i civilnih sposobnosti usmjerenih na potporu obrambenim aktivnostima.

Nacionalne obrambene sposobnosti najpouzdaniji su alat za suprotstavljanje širokom spektru sigurnosnih rizika i prijetnji, posebno i ponajprije prijetnjama vojne prirode.

Saveznički i partnerski obrambeni aranžmani s drugim državama, koji podrazumijevaju sposobnosti koje razvijaju države saveznice i izravno su ovisne o njima, dobar su oslonac i obećavajući mehanizam za ostvarivanje i najambicioznijih sigurnosnih ciljeva.

Stalno unaprjeđivanje nacionalnih obrambenih sposobnosti je imperativ koji nameću uvjeti sigurnosnog okružja, u prvom redu sveopće nadmetanje u naoružavanju i ubrzani razvoj na području vojne tehnike i inovativnih i disruptivnih tehnologija.

Suočavanje s izazovom uključivanja inovativnih i disruptivnih tehnologija u razvoj nacionalnih obrambenih sposobnosti je složen pothvat koji Hrvatska može uspješno provoditi zajedničkim nastojanjima u okviru NATO-a i Europske unije. Pri tome će se u najvećoj mjeri nastojati iskoristiti potencijal inovativnih inicijativa znanstvene i istraživačke zajednice te gospodarskoga sektora.

Vlada, putem ministarstava nadležnih za obranu, unutarnje poslove, gospodarstvo, znanost, pravosuđe i financije ima ključnu ulogu u promicanju, pokretanju i uvođenju inovativnih i disruptivnih tehnologija u društvene i gospodarske sustave, uz osiguranje visoke razine sigurnosnih i etičkih standarda, čime ujedno razvija sposobnosti za suradnju na tom području u okviru NATO-a i Europske unije.

S tim u vezi, posebno je važan nacionalni proces identificiranja, analize i razumijevanja utjecaja ključnih inovativnih i disruptivnih tehnologija na obrambeni i sigurnosni sektor, kao i za realno sagledavanje potreba i mogućnosti njihova stavljanja u funkciju unaprjeđivanja i razvoja obrambenih sposobnosti.

Stoga će Vlada nastaviti unaprjeđivati sposobnost izrade konceptualnih okvira za planiranje i provedbu istraživanja i razvoja na tom području te jačati suradnju s akademskom zajednicom, javnim i privatnim sektorom, državama članicama NATO-a i Europske unije i partnerima.

Nacionalne obrambene sposobnosti su važna komponenta moderne demokratske države, koja pridonosi njezinoj postojanosti, stabilnosti, snazi, međunarodnom ugledu i utjecaju.

Održavanje i jačanje nacionalnih kapaciteta za obranu omogućuje širinu i fleksibilnost obrambenog postava i postupanja u odnosu na suočavanje s opasnošću od oružane agresije i drugih vojnih prijetnji samostalno ili u sklopu NATO-ova sustava kolektivne obrane, dok u mirnodopskim okolnostima osigurava sposobnosti nadzora i zaštite suvereniteta morskog i zračnog prostora u suradnji s drugim nadležnim državnim tijelima i saveznicima.

U odnosu na NATO-ov sustav kolektivne obrane, nacionalne sposobnosti su izravan doprinos sposobnostima, kredibilitetu i strateškoj relevantnosti NATO-a.

Budući da obrambena sposobnost NATO-a dominantno ovisi o kapacitetima sposobnosti kojima raspolažu i stave mu na raspolaganje države članice, kontinuirani doprinos jačanju obrambenih sposobnosti NATO-a prema načelima poštene raspodjele tereta i razumnog izazova u odnosu na nacionalne mogućnosti, je nedvojbeno saveznička obveza koju treba provoditi usklađeno s ulaganjem u razvoj sposobnosti za nacionalne potrebe.

Razvoj nacionalnih obrambenih sposobnosti s aspekta doprinosa NATO-u je kompatibilan doprinosu sposobnostima Europske unije, po načelu »jedinstvenog skupa snaga«.

U kontekstu razvoja i održavanja obrambenih sposobnosti te jačanja otpornosti društva, koristan će se i alati te financijski instru-

menti Europske unije usmjereni na fleksibilnije modele ulaganja u obranu, zajednički razvoj kritičnih obrambenih sposobnosti, zajedničku nabavu te snažniji doprinos jačanju europske sigurnosne arhitekture. Osobita pozornost posvetit će se i razvoju strateških industrijskih kapaciteta unutar Hrvatske, kako bi se ojačala tehnološka suverenost i otpornost obrambenog sustava te omogućilo dugoročno i pouzdano opremanje Oružanih snaga iz domaćih izvora.

4.2. Djelovanje u sklopu NATO-a

NATO je glavni jamac euroatlantske sigurnosti i obrane, a Hrvatska predano i solidarno pridonosi jačanju kolektivne obrane i savezničkog postava odvratanja i obrane. Dosljednim ispunjavanjem savezničkih obveza, s naglaskom na dodijeljene NATO-ove ciljeve sposobnosti, ujedno se razvijaju sposobnosti Oružanih snaga te pridonosi vjerodostojnosti i kredibilitetu Hrvatske u okviru NATO-a.

Vlada kontinuirano povećava obrambena izdvajanja iznad savezničkog minimuma od 2 % BDP-a, pri čemu udio za opremanje i modernizaciju već sada znatno premašuje preporučenih 20 %, čime dodatno potvrđuje svoju predanost obrambenoj solidarnosti i jačanju zajedničkih sposobnosti Saveza.

Djelovanje Republike Hrvatske u NATO-u usredotočit će se na sljedeća područja i aktivnosti:

- doprinos razvoju savezničkih politika te elementima savezničkog postava odvratanja i obranu
- usklađivanje nacionalnog obrambenog planiranja s NATO-ovim procesom obrambenog planiranja
- ispunjavanje dodijeljenih NATO-ovih ciljeva sposobnosti
- sudjelovanje u mehanizmima razvoja multinacionalnih obrambenih sposobnosti
- uvezivanje u Sustav integrirane protuzračne i proturaketne obrane NATO-a
- sudjelovanje u vježbama NATO-a u skladu s nacionalnim planovima razvoja sposobnosti
- osiguravanje kompatibilnosti NATO-ova sustava odgovora s nacionalnim zakonodavnim okvirom i procedurama
- doprinos operacijama i misijama NATO-a u skladu s raspoloživosti nacionalnih resursa
- doprinos inicijativama NATO-a i instrumentima Kooperativne sigurnosti
- doprinos jačanju obrambene suradnje NATO-a i Europske unije na područjima utvrđenim zajedničkim deklaracijama te daljnje pozicioniranje Hrvatske kao aktivne i odgovorne saveznice koja pridonosi sigurnosti jugoistočne Europe i euroatlantskog prostora u cjelini.

4.3. Djelovanje u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Europske unije

U okviru Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije Republika Hrvatska će se usmjeriti na:

- doprinos razvoju Zajedničke sigurnosne i obrambene politike
- doprinos operacijama i misijama te snagama za brzi razmještaj Europske unije u skladu s raspoloživosti nacionalnih resursa
- doprinos razvoju prioritetnih sposobnosti Europske unije kroz nacionalno obrambeno planiranje i usklađivanje s obrambenim inicijativama Europske unije
- ispunjavanje obveza u okviru Stalne strukturirane suradnje, uključujući sudjelovanje u projektima

- sudjelovanje u multinacionalnim projektima razvoja sposobnosti s ambicijom usmjeravanja nacionalne obrambene industrije i znanstveno-istraživačkih kapaciteta na korištenje potencijala mehanizama i programa Europske unije

- sudjelovanje u procesima zajedničke nabave obrambenih sposobnosti Europske unije i poticanja razvoja europske obrambene industrije

- sudjelovanje u vježbama Europske unije u skladu s nacionalnim planovima razvoja sposobnosti

- doprinos jačanju obrambene suradnje Europske unije i NATO-a

- sudjelovanje u mehanizmu Europske unije za civilnu zaštitu, uključujući »rescEU«.

Vlada će osobitu pozornost usmjeriti i na nove fiskalne mogućnosti koje uključuju mogućnost dodatnog povećanja rashoda u iznosu od 1,5 % BDP-a u odnosu na rashode koji su definirani fiskalnim pravilima Europske unije, sukladno aktivaciji nacionalne klauzule o odstupanju (2025. – 2028.), vodeći istodobno računa o fiskalnoj održivosti u srednjoročnom razdoblju.

Hrvatska je spremna nastaviti sudjelovati u razvoju i provedbi inicijativa za daljnje unaprjeđenje Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije, uključujući postupno oblikovanje zajedničke obrambene politike koja bi mogla voditi jačanju kapaciteta Europske unije da u komplementarnosti s NATO-om djeluje kao vjerodostojan pružatelj sigurnosti. Pri tome će Hrvatska dosljedno podupirati jačanje strateške autonomije Europske unije kao dopune kolektivnoj obrani, uz očuvanje kohezije i učinkovitosti transatlantskog partnerstva.

4.4. Djelovanje u okviru Ujedinjenih naroda i OEES-a

Hrvatska će nastaviti provoditi politiku doprinosa međunarodnoj i regionalnoj stabilnosti i miru putem mehanizama uspostavljenih u okviru Ujedinjenih naroda, OEES-a te regionalnih inicijativa i aranžmana.

Djelovanje u okviru Ujedinjenih naroda usmjerit će se na:

- provođenje obveza preuzetih u sklopu rezolucija Ujedinjenih naroda i mjera za jačanje povjerenja
- sudjelovanje u operacijama i misijama.

U sklopu zajedničkih nastojanja za vraćanjem značaja uloge OEES-a, djelovanje Republike Hrvatske težišno će se usmjeriti na aktivnosti u okviru Foruma za sigurnosnu suradnju, posebno na daljnji doprinos mjerama za izgradnju povjerenja i sigurnosti.

U aktivnostima političko-vojne dimenzije Hrvatska će nastaviti ispunjavati obveze prema svim mehanizmima izvješćivanja. Pri provedbi i razvoju regionalne suradnje rukovodit će se načelima komplementarnosti uspostavljenih i eventualnih novih organizacija i inicijativa. Prioritet će imati aranžmani koji donose dodatnu vrijednost uz racionalizaciju i redukciju troškova, posebno aranžmana koji pridonose jačanju stabilnosti i međusobnog povjerenja te unaprjeđivanju sposobnosti za borbu protiv novih oblika sigurnosnih prijetnji. Poseban naglasak stavit će se na jačanje uloge i vidljivosti regionalnih organizacija sa sjedištem u Hrvatskoj.

5. RAZVOJ OBRAMBENIH RESURSA

Obrambene resurse čine ljudski, materijalno-tehnički i financijski potencijali države i društva koji se u mirnodopskim uvjetima, u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Hrvatske ili ratnom stanju mogu angažirati u funkciji obrane. Pri tome se angažiranost obrambenih resursa u mirnodop-

skim uvjetima održava u razumnoj dostatnosti, dok bi se u okolnostima stanja neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnog stanja ili u situacijama koje im neposredno prethode, oni dodatno uvećavali aktiviranjem mjera utvrđenih Planom obrane Republike Hrvatske.

Obrambeni resursi temeljna su komponenta za izgradnju obrambenih sposobnosti. Stoga se osnove za razvoj obrambenih resursa utvrđuju političkim smjernicama za razvijanje općih kategorija obrambenih sposobnosti nužnih za realizaciju postavki Strategije obrane.

U razmatranjima razvoja Oružanih snaga, kao i obrambenog resora u cjelini, čovjek je u središtu promišljanja kao nositelj razvojnog potencijala koji čini razliku. Važno je nastaviti davati prioritet promicanju vojnog poziva i vrijednostima Domovinskoga rata, povećanju standarda života, rada i obuke pripadnika Oružanih snaga te definiranju novih ili prilagodbi postojećih modela koji podupiru te ciljeve. U tom kontekstu, nakon provedene analize i procjene dugoročnih potreba za djelatnim vojnim osobama i vojnim obveznicima osposobljenima za služenje u pričuvnom sastavu, Ministarstvo obrane pripremio je prijedlog temeljnog vojnog osposobljavanja u predloženom trajanju od dva mjeseca.

Uvjetovano strateškim kontekstom i obrambenim konceptom, Hrvatska će održavati i razvijati tri opće kategorije obrambenih sposobnosti:

- sposobnosti Oružanih snaga za obranu
- sposobnosti civilnih nositelja i sudionika obrambenih priprema za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama
- sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama i stanovništvu.

5.1. Sposobnosti Oružanih snaga za obranu

Oružane snage u miru nadziru i štite suverenitet morskog i zračnog prostora u suradnji s nadležnim državnim tijelima i saveznicima te provode mjere ranog upozoravanja. Sposobnosti Oružanih snaga za obranu od oružane agresije na Hrvatsku trebaju biti u skladu sa zahtjevima za učinkovitu obranu hrvatskog teritorija samostalno ili uz pomoć savezničkih snaga te za nastavak provođenja borbenih operacija na bojištu, koordinirano sa savezničkim snagama.

Pritom je razina ambicije izgradnja sposobnosti za istodobnu provedbu dviju združenih operacija. U tom je okviru potrebno uspostaviti i održavati sposobnost dodatne mobilizacije snaga. Za izvršenje zadaća, u skladu s razinom ambicije, u Oružanim snagama se osnivaju potrebne pričuve materijalnih sredstava.

Razina sposobnosti, obim i vrsta djelovanja Oružanih snaga potrebnih za sudjelovanje u kolektivnoj obrani i operacijama NATO-a, utvrđuju se sporazumno u NATO-ovom procesu obrambenog planiranja. Sposobnosti definirane i razvijene u sklopu kolektivnih nastojanja na razini NATO-a ujedno su dio sposobnosti namijenjenih za potrebe nacionalne obrane, kao i za potrebe sudjelovanja u aktivnostima Zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije.

U razvoju obrambenih sposobnosti u predstojećem dugoročnom razdoblju posebna pozornost usmjerit će se na izgradnju sposobnosti temeljenih na uporabi inovativnih i tehnološki naprednih borbenih sustava, uzimajući u obzir smjernice NATO-a i Europske unije. Dodatno će se poticati ulaganje u strateške proizvodne i tehnološke kapacitete domaće obrambene industrije, čime se pridonosi jačanju nacionalne otpornosti, tehnološke neovisnosti i strateške autonomije Europske unije.

5.2. Sposobnosti civilnog sektora za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju te za potporu Oružanim snagama

Obrana je državna funkcija kojom se osigurava organizirano i učinkovito uključivanje svih struktura društva u očuvanje suvereniteta, neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske.

Tijela državne vlasti planskim, organizacijskim i materijalnim pripremama osiguravaju neprekidnost vlastitoga funkcioniranja u uvjetima neposredne ugroženosti neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Hrvatske i ratnom stanju. Isto tako, usmjeravaju pripreme i funkcioniranje civilnih nositelja i sudionika obrambenih priprema u funkciji osiguranja potpore Oružanim snagama i snagama zemalja saveznika, osnovnih potreba za život građana te funkcioniranje gospodarstva i društvenih djelatnosti.

Za provedbu zadaća Oružanih snaga u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju potrebna je potpora civilnih struktura.

Vlada, ministarstva, županije i Grad Zagreb su civilni nositelji obrambenih priprema koji svojim planskim dokumentima reguliraju vlastitu djelatnost te utvrđuju obveze ostalim sudionicima priprema: državnim upravnim organizacijama, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnim osobama posebno važnim za obranu.

Vlada utvrđuje mjere kojima civilni nositelji i drugi sudionici obrambenih priprema povećavaju svoju otpornost i razinu spremnosti za funkcioniranje u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i u ratnom stanju.

Ostali nositelji i sudionici obrambenih priprema vlastitim planskim dokumentima razrađuju provedbu mjera i aktivnosti iz okvira funkcionalne nadležnosti, pri čemu tijela više razine utvrđuju specifične zadatke nositeljima i sudionicima iz svoje nadležnosti.

Na temelju razrađenih kriterija i ocjene uloge u sklopu planova djelovanja civilnih nositelja obrambenih priprema, Vlada utvrđuje listu pravnih osoba posebno važnih za obranu te utvrđuje lokacije i građevine posebno važne za obranu s obzirom na važnost pojedinih infrastrukturnih i gospodarskih kapaciteta za održavanje obrambenih sposobnosti društva.

Dio opremanja ratnog sastava Oružanih snaga materijalnim sredstvima i dalje će se osiguravati angažiranjem sredstava pravnih osoba i hrvatskih državljana. Stoga se zakonom utvrđuje materijalna obveza kojom, isključivo u stanju neposredne ugroženosti, neovisnosti, jedinstvenosti i opstojnosti Republike Hrvatske i ratnom stanju, pravne osobe i državljani Republike Hrvatske imaju obvezu, uz naknadu, ustupati objekte i materijalna sredstva za potrebe obrane države.

Radi unaprjeđivanja stanja civilnih obrambenih priprema, planirat će se i provoditi obuka i vježbe na razini svih nositelja i sudionika obrambenih priprema. Uz uvježbavanje osoblja koje bi u stvarnoj situaciji provodilo utvrđene zadatke, na vježbama će se provjeravati razina koordinacije nositelja i sudionika obrambenih priprema te kvaliteta mjera i aktivnosti razrađenih planskim dokumentima.

Sustavno jačanje civilne komponente obrane, uključujući civilnu zaštitu, strateške zalihe i logistiku, zdravstvo i krizno upravljanje te vatrogastvo, bit će dodatni prioritet u razvoju sveobuhvatne otpornosti društva. U tom smislu, osnažit će se suradnja svih razina vlasti i sektora, uz korištenje dostupnih europskih instrumenata i fondova.

Hrvatska će, u okviru strategije obrambene otpornosti, kontinuirano razvijati sposobnosti potpore države domaćina Savezu, uz poseban naglasak na infrastrukturu dvojne namjene, digitalnu sigurnost i održivost strateških zaliha.

Hrvatska kao članica NATO-a ima obvezu održavanja i kontinuiranog razvoja sposobnosti potpore države domaćina snagama NATO-a na svojem teritoriju. Savezničke snage su u provedbi operacija ili vježbi, pružanja pomoći kod prirodnih, tehničko-tehnoloških ili ekoloških nesreća ili tijekom prolaska hrvatskog teritorija, u značajnoj mjeri ovisne o nacionalnoj prometnoj infrastrukturi, izvorima energije, opskrbi, zdravstvenim uslugama i smještajnim kapacitetima. Stoga zahtjevi za potporom zahtijevaju angažiranje državnih tijela, gospodarstva i društvenih djelatnosti. U tom kontekstu, Hrvatska će nastaviti raditi na ispunjavanju zahtjeva za vojnom pokretljivošću i u okviru Europske unije i njezinih instrumenata i projekata.

5.3. Sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama

Obrambeni resor i Oružane snage jedna su od temeljnih sastavnica sustava domovinske sigurnosti. Sve su sposobnosti Oružanih snaga u funkciji jačanja nacionalne sigurnosti kako u preventivnom smislu putem uklanjanja sigurnosnih rizika i odvratanja prijetnji, tako i u suprotstavljanju pojedinim vrstama prijetnji i saniranju posljedica njihova djelovanja.

Najvažniji dio doprinosa Oružanih snaga sustavu domovinske sigurnosti je potpora civilnim institucijama i stanovništvu u situacijama velikih nesreća i katastrofa te u drugim kriznim i izvanrednim stanjima. Zahvaljujući visokom stupnju organiziranosti i širokom spektru sposobnosti koje razvijaju za učinkovitu provedbu svoje primarne misije, obrane Hrvatske i obrane saveznika, Oružane snage potvrđuju se kao nezamjenjiva snaga u navedenim situacijama. Pri tome posebnu važnost imaju sposobnosti dvojne namjene, poput inženjerskih, logističkih, zdravstvenih, izvidničko-nadgledačkih, kibernetičkih i sposobnosti nuklearno-kemijsko-biološke obrane.

Pojedine kategorije sposobnosti, poput sposobnosti Obalne straže Republike Hrvatske i sposobnosti gašenja požara iz zraka, optimalno je i dalje održavati i razvijati u okviru Oružanih snaga, uz istodobno funkcionalno i upravljačko usklađivanje s nadležnim sastavnicama sustava domovinske sigurnosti.

Za pojedine zadatke potpore civilnim institucijama Oružane snage mogu formirati privremene namjenski organizirane snage, koje uz odgovarajuću dopunsku obuku najbrže mogu dostići potrebnu razinu spremnosti za učinkovito djelovanje.

Oružane snage nastaviti će razvijati sposobnosti Oružanih snaga za potporu civilnim institucijama i stanovništvu putem namjenski formiranih snaga za brzi odgovor na krizne situacije. Radi dugoročne održivosti, razvijat će se modeli uključivanja civilnih službi, volonterskih organizacija (npr. dobrovoljna vatrogasna društva, Hrvatska gorska služba spašavanja, Hrvatski crveni križ) i građana u obučne i simulacijske aktivnosti usmjerene na stjecanje kompetencija za djelovanje u kriznim i izvanrednim situacijama.

6. FINANCIJSKI RESURSI

Održavanje i razvoj modernih obrambenih sposobnosti utvrđenih ovom Strategijom bit će praćeno financijskim resursima. Ambicija stjecanja sposobnosti temeljenih na uporabi inovativnih i tehnološki naprednih borbenih sustava zahtijeva opremanje Oružanih snaga visoko sofisticiranim vrstama oružja i vojne opreme, a s time i povećanje obrambenih troškova.

Značajnim i kontinuiranim povećanjem izdvajanja za obranu počevši od 2017. godine, radi poboljšanja uvjeta života i rada pripadnika Oružanih snaga te za opremanje, modernizaciju i izgradnju, Hrvatska je ostvarila veliki iskorak i stvorila temelje za nastavak jačanja sposobnosti Oružanih snaga. Zbog novih kategorija sposobnosti kakve zahtijevaju izmijenjene okolnosti na području umijeća ratovanja i izazovi budućih operacija i aktivnosti u kojima će sudjelovati Oružane snage, nužno je kontinuirano i adekvatno ulaganje.

Hrvatska je u 2025. godini dostigla zahtjev NATO-a za obrambenim izdvajanjima u visini od najmanje 2 % bruto domaćeg proizvoda, dok je cilj od 20 % obrambenih izdvajanja usmjerenih za opremanje i modernizaciju Oružanih snaga ostvaren već 2021. godine. U 2025. godini Hrvatska izdvaja 29,3 % svojih obrambenih sredstava za opremanje i modernizaciju, što iznosi 0,59 % BDP-a, znatno više od preporučenih 0,4 % u okviru NATO-a. Povećana razina savezničke ambicije u kontekstu značajno izmijenjene geopolitičke situacije utjecala je na revidiranje navedenog NATO-ova zahtjeva na summitu u Den Haagu 2025. godine s ciljem još značajnijih ulaganja u obranu, ali i u područja povezana s obranom. U tom svjetlu, Vlada je već postavila cilj da do 2027. godine obrambena izdvajanja dosegnu najmanje 2,5 % BDP-a, a do 2030. godine 3 % BDP-a. U kontekstu zahtjeva dogovorenih u Den Haagu, politika financiranja obrane bit će stoga usmjerena ne samo na zadržavanje dostignute razine obrambenih izdvajanja, nego i na daljnje povećanje kako bi se osiguralo unaprijeđenje postojećih i razvoj novih sposobnosti, uključujući povećanje ulaganja za istraživanje i razvoj. S time će se omogućiti i ispunjavanje obveza ulaganja u obranu prihvaćenih u sklopu NATO-a i Europske unije.

U postizanju ciljeva ove Strategije Hrvatska će u narednom razdoblju nastaviti imati pristup financijskim sredstvima predviđenima postojećim mehanizmima i instrumentima Europske unije, kao i onima najavljenim Bijelom knjigom o europskoj obrani – Spremnost 2030., usvojenoj u Bruxellesu 19. ožujka 2025. U tom kontekstu, važno je istaknuti kako je reformom fiskalnog okvira Europske unije iz 2024. godine predviđena mogućnost dodatnih obrambenih ulaganja do 1,5 % BDP-a izvan standardnog proračunskog deficita, čime se državama članicama omogućuje fleksibilnije financiranje strateških obrambenih projekata. Ta nova odredba otvara dodatni fiskalni prostor za Hrvatsku kako bi ubrzala modernizaciju svojih obrambenih sposobnosti, uključujući tehnološki razvoj i jačanje domaće obrambene industrije.

S obzirom na to da je u tijeku revizija prioriteta kohezijske politike iz Višegodišnjeg financijskog okvira za razdoblje od 2021. do 2027. godine vezano za sektor obrane i sigurnosti, veliki potencijal za financiranje iz sredstava Europske unije imaju i ulaganja vezana za ukupno jačanje otpornosti, sigurnosti i vojne pokretljivosti, koja osim obrambene imaju i civilnu svrhu. Ova ulaganja će biti moguće financirati i kroz Instrument za povezivanje Europe – CEF program Unije.

Pri tome treba težiti uspostavljanju racionalno utemeljene politike opremanja i modernizacije Oružanih snaga, koja će ulaganjem u razvoj domaće obrambene industrije pridonositi unaprijeđivanju nacionalne i kolektivne otpornosti društva te jačanju obrambene industrije.

Klasa: 022-02/25-01/65

Zagreb, 15. srpnja 2025.

HRVATSKI SABOR

Predsjednik

Hrvatskoga sabora

Gordan Jandroković, v. r.

1434

Na temelju članka 5. stavka 2. točke 3. Zakona o obrani (»Narodne novine«, br. 73/13., 75/15., 27/16., 110/17. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 30/18., 70/19. i 155/23.) Hrvatski sabor na sjednici 15. srpnja 2025. donio je

DUGOROČNI PLAN RAZVOJA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE 2025. – 2036.

1. UVOD

Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske temeljni je dokument na području obrane i obrambenog planiranja kojim Hrvatski sabor utvrđuje dugoročnu projekciju razvoja vojnih sposobnosti i resurse za njihovu realizaciju.

Dokument ima ulogu konceptualnog profiliranja karaktera, obilježja i strukture Oružanih snaga Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Oružane snage).

Strategijom nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske definira se sigurnosno-političko okruženje u odnosu na koje Hrvatska definira vanjsku i sigurnosnu politiku te nacionalne strateške ciljeve. Njome je ujedno postavljen konceptualni okvir za izradu i donošenje nove Strategije obrane Republike Hrvatske, kojom se dugoročno uređuje angažiranje raspoloživih obrambenih resursa u odgovoru na sigurnosne izazove te se projektiraju osnove njihova budućeg razvoja.

Strateškim pregledom obrane utvrđuju se, uz sposobnosti u sklopu Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (u daljnjem tekstu: NATO) i Europske unije, nacionalne potrebe za sposobnostima Oružanih snaga koje proizlaze iz njezine uloge u sustavu domovinske sigurnosti.

Izrada Dugoročnog plana razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2025. – 2036. (u daljnjem tekstu: Dugoročni plan razvoja) u skladu je sa Zakonom o sustavu strateškog planiranja i upravljanja razvojem Republike Hrvatske u smislu kojega, kao dugoročni dokument strateškog planiranja od nacionalnog značaja, predstavlja sektorsku strategiju Ministarstva obrane.

Dugoročni plan razvoja podupire provedbu strateškog cilja »Sigurnost za stabilan razvoj« Nacionalne razvojne strategije Republike Hrvatske do 2030. godine odnosno prioriteto područje javne politike »Jačanje obrambene sposobnosti Hrvatske vojske«.

Ovaj, treći, Dugoročni plan razvoja odražava iskustva stečena pri izradi i realizaciji prethodnih dokumenata te aktualna i očekivana obilježja strateških okolnosti u kojima će se Oružane snage razvijati i djelovati.

Ovim je dokumentom, u skladu s potrebama i prioritetima, utvrđena politika razvoja sposobnosti kroz četiri planska trogodišnja razdoblja. Prvo trogodišnje razdoblje usklađeno je s Državnim proračunom Republike Hrvatske za 2025. godinu i projekcijama za 2026. i 2027. godinu te s dinamikom započetih odnosno iniciranih razvojnih projekata, dok su projekcije za iduća razdoblja općenitije te se temelje na pretpostavkama kontinuiranog rasta izdvajanja za obranu.

Raskorak između ambicija i zahtjeva za sposobnosti i raspoloživih financijskih sredstava temeljno je obilježje planiranja razvoja vojnih sposobnosti.

Stoga je imperativ u pristupu planiranju razvoja sposobnosti Oružanih snaga u Dugoročnom planu razvoja prioritizacija opre-